

ADATTÁR.

CZEGLÉDI ISTVÁN ÉLETEHEZ.

1653 szept. 1. Praefatus dominus vicecomes huius nostri comitatus quaerulose proposuit qualiter Paulus Bekeiensis ordine fratrum jesuitarum per formam *pasquilli* certum libellum diffamatoriam contra reverendum dominum *Stephanum Ceglédi* apud incolas liberae regiaeque civitatis Cassoviensis verbi Dei fidelissimum ministrum edidisset confecissetque, cuius ausus contumax non aliud praeterquam odium, turbam et contentionem gigneret, deindeque periculum publicique boni ostensionem expectari possit; ratione cuius contumacis actus conclusum est ad propositionem domini vicecomitis ob evitandum periculum legatione solenni ad dominum generalem instituendum nostri legati, utpote generosi domini Franciscus Katai et Georgius Chernel nomine statuum et ordinum huius nostri comitatus serio requirant eundem dominum generalem, quatenus idem dominus generalis eidem Paulo Beke turbas conficiendas et inconsuetas, aliorum bonam famam scriptitationes edenti serio demandare dignetur, se seque ab huiusmodi ausibus abstineat, cum et alias virum ecclesiasticum non decet esse calumniatorem, sed mutua et christiana charitate plene praeditum.

(Abaujvármegye 1653-ik évi szeptember hó 1-én kelt jegyzőkönyvéből.)

1656. márczius hó 20. Altera propositio domini iudicis ita sonabat: Nyilván lehet az keresztyén választott községnél, minemü controversia gyuladott légyen Osztropataký Mátyás pap uram és az calvinista pap *Czeplédy István* között néminemü irogatásoknak alkalmatlanságából; azért minemü kívánságok légyen praedicator uraiméknak ez elolvasandó instantiajokból, megértheti kegyelmetek.

Instantia venerabilis ministerii in suo formali tenore sic se habet: Nemes, Nemzetes, Becsületes Uraink, Biró Uram, Tanácsbeli Uraink, Fűrmender Uram, Keresztyén Választott Községbeli Uraim. Mivelhogy az Isten szeretője az jó rendnek és rendes állapotnak Szent Pál apostolnak amaz mondása szerént: Az Isten nem szeretője az visszavonásnak és rendetlenségnek, hanem az békességnek 1 Cor. 14. v. 33. és maga az Szent Lélek Isten azt parancsolja azon helyen V.(ide) ult., hogy mindenek ékesen és jó renddel legyenek. Sőt mivelhogy még az ördögök is az ő országokban rendet tartanak és egymással békességben élnek, a mint ezt

Kristus urunk maga bizonyítja az tegnapi evangéliumban Luc. 11.; azért kellenék minden keresztyén gyülekezetnek arra igyekezni, hogy az anyaszentegyháznak külső állapotjában jó rendet szabnának, szerzenének, tartanának és a szerént élnének, hogy így az egyházi és politicabeli rend között, sőt az egyházbeli személyek között is bizonyos regula és igazgató zsinór lenne, a melyhez képest és a mely szerént rendelék minden tisztekbeli foglalatosságokat és kiki helyesen maradna meg az ő hivataljában, lenne igaz és szabad folyása az Istennek szent evangéliomának az szeretet és egyesség közöttünk nevednék, minden egyenetlenség, viszázkodás, veszekedés, gyűlölség és irigység kigyomlátnék. És mivel-hogy immár ezelőtt negyedfél esztendővel e dolog felől az bárftai synodusban végzés lőtt és ennek véghez vitelére egyenlőképpen és egyező akarattal voxoltanak, azért ti kegyelmetek is Nemzetes Uraim annál inkább azon legyen, hogy az kívántatott anyaszentegyházbeli rendtartás felállattassék és egyszer végben vitetessék. Mi móddal, hol és micsoda személyek által kellessék ennek meglenni, a felől Nemzetes Bíró és tanácsbéli Uraimékkal atyafiságosan conferálunk ennekutánna. Most csak azon kérjük ti kegyelmeteket nagy szeretettel, a mi ebbeli keresztyén igyekeztünket, mely az Isten anyaszentegyházának szükségés javára néz, meg ne gátolja, hanem Istennek adván az tisztességet a jó rendnek véghez vitelére voxoljon és segéljen kegyelmetek. Ezzel Istennek kegyelmes és atyai gondviselése alá ajánljuk ti kegyelmeteket. Cassán 20 Martii anno 1656. Kegyelmeteknek boldog előmeneteleért buzgóságosan könyörgő egyházi szolgák

M.(agister) *Kys Ádám.*
Hilarius Ernestus Biner.

Deliberatum concordibus votis: Valaminthogy ennek előtte szép rendtartás volt az egyházi tanítók között s az főpapoktól, mint inspectoroktól függötenek az többi, ugy ennekutánna is azon jó rendtartás megtartassék; melyről egy jó alkalmatossággal az nemes tanács öreg uraimmal és az tiszteletes ministeriummal beszélgetni és bizonyost végezni fog.

(Kassa város jegyzőkönyvéből.)

1656. Die 7. Junii. Propositio domini iudicis talis erat: Ezért kellett az nemes tanácsot és az nemes községet felgyűjtenem, mivel az nemes vármegyétől valami követség érkezett, azért méltónak találván az nemes tanácscsal, hogy azt egyedül magunkra ne vegyük, az nemes községgel is akartuk közölnünk; melyre képest izennünk kell ispán uramnak, hogy már együtt vagyunk, hanemha ő kegyelmek jóakarátja, jöjjenek közinkben. Elküldvén azért ő kegyelmekért, ispán uram Pongrácz Christoph uram és szolgabíró Székely Boldizsár uram elérkezvén, prae-missa salutatione exhibeálta ispán uram az nemes vármegye credentio-nalisát, melynek elolvasása után így proponálta az követséget: Jól emlé-kezhetik kegyelmetek reá, hogy ez 1656. esztendőben nemes Abauj-vármegyének egy gyűlésében tiszteletes Czeglédy István uram az itt való

helvetica religiónak praedicatora keserves panaszt tett Osztropataky Mátyás pap uram ellen, hogy mint a ki néminemü scriptumot adott volna ő kegyelmének, mely az helvetica religiónak és az Istennek káromlására és az keresztyéneknek botránkozásokra szolgálna; mely panaszát Czeglédy uramnak értvén az nemes vármegye, méltán pártját fogta ő kegyelmének, a féle scriptumok pasquillus gyanánt tartattatván, melyek tilalmasok országunk törvénye szerint is, mint libertatem religionis anno 1608 sancitam turbálók. Melyre nézve izent az nemes vármegye bíró uramnak és az nemes tanácsnak, hogy Osztropataky Mátyás pap uramat, mint Isten és az helvetica religio ellen káromkodót in exemplum aliorum megbüntesse juxta tenorem articuli 42 anni 1563 contra blasphemos sanciti. De ő kegyelme azt izenvén egynehány izben, hogy ez spiritualis causa lévén, az ő kegyelmek secularis forumját nem illetné, hanem az spirituale forumot; lévén pedig az három religiónak szabad exercitiumja s kinek-kinek superintendense és seniora, pro 15 Maii ez nemes öt városokban levő evangelica religiónak (?) Eperjesen synodusa leszen, azért az kinek volna valami praetensiója Osztropataky Mátyás pap uram ellen, azon congregatióban avagy synodusban teygen panaszt ő kegyelme ellen s az tiszteletes synodus kétség nélkül igazságot szolgáltat. Noha nagy nehezen, mindazonáltal utoljára az nemes vármegye reálépett ilyenformán, hogy az nemes város synodusban expediálandó követei magok proponálják ezen dolgot s büntetését is kívánják Osztropataky uramnak. Meglévén azért azon synodus, azon tiszteletes congregatio egy becsületet levelet irt az nemes vármegyének, melyet az nemes vármegye is becsülettel javallott, hanem egy punctumában ütközött meg, holott azt írja: Reverendum dominum Osztropatakium conscientiosse punivimus, az büntetésnek módját pedig meg nem irta volna; azért kívánná az nemes vármegye, hogy azon büntetés értésére adattassék és ha az n. vármegye nem leszen contentus azon büntetéssel, tehát Osztropataky uramat mint káromkodót juxta articulum 42 anni 1563 citáltatni fogja törvényszéke eleibe, holott ha compareál, törvényt szolgáltat az nemes vármegye, ha pedig nem, tehát per non venit convincálni és proscibálni fogja s az proscriptionalisokat mind az nemes vármegyékre, mind pedig az nemes városokra elküldi, melyeknek vigorával tartoznak az nemes vármegyék és az n. városok, melyekben az proscriptus találtatni fog azont captiválni és törvényesen megbüntetni. Ha pedig valaki azt nem akarná cselekedni és az proscriptusnak pártját fogná, tehát azt mint malefactornak fautorát fogja az n. vármegye citáltatni és érdeme szerint megbüntetni. Az jó correspondentiát akarván azért az n. vármegye megtartani, szeretettel kéri az n. várost, hogy akaratahoz accomodálván magát a féle gyűlölséges materiát távoztasson el, mert egyébaránt pergál feltett szándékában az n. vármegye.

Deliberatum: Mivel az n. vármegye consentiált annak, hogy Osztropataky uram az augustana evangelica synodusban büntetessék meg, azért legyen az n. vármegye contentus azon büntetéssel, melyet Osztropataky uramra vetett az tiszteletes synodus s ne vegye kétségben és suspicióban az n. öt városok pecsétje alatt azaránt emanált levelet,

mely egyebaránt mind az tiszteletes synodusnak, mind pedig az öt szabad városoknak nagy despectusára volna.

(Kassa város jegyzőkönyvéből.)

1660. 23. Septembris. Ezt is referálták: Palatinus urunk ő nagysága ezt is nagy exprobratióval jelentette, hogy valamely *praedicator*¹ itt városunkban ő felségét valamely írásában oly becstelenül mocskolta volna, gyermeknek és nem tudom minek irván, de méltó volna, hogy a beste hamishitű kurvafiát exterminálnák az városból.

(Kassa város jegyzőkönyvéből.)

1663. Eodem die (t. i. 21. Junii). *Czeglédi István* uram teszen tilalmat német Kovács javaira u. m. ad fl. 12.

(Kassa város jegyzőkönyvéből.)

1665. 3. Decembris. Dies supplicatoria. Bíró uram referálta az nemes tanácsnak: Tegnapi napon megérkezvén ő kegyelme, ment ő kegyelméhez *Czeglédi István* többekkel, jelentette ő kegyelmének, hogy Kereszturi István meghalván, még életében kérte s kényszerítette, hogy vegye kezébe az asztal kulcsát lelkiismerete szerint, a melyet, noha nehezen, de minthogy lelkére kényszerítette, szintén már in agone levén, kezébe vette az kulcsokat, s minthogy három karbeli pénzét mondotta, egyikét az calvinista ecclesiára külön csomóban kötötte, az másik rendbeli maga költsége, az harmadik rendbeli pedig zálogpénz és holmi clenodiumok, megis néztem ugyan az asztalban s mind úgy vannak, azért ő kegyelme azon kulcsokat valamint kezébe vette, bíró uramnak akarta resignálni, nagy hitére és lelkiismeretére mondván ő kegyelme, semmihez sem nyult s nem is vett semmit is el, sőt szintén mikor az asztalt nyitotta volna, az hadnagyot is nagy betegen vitték oda s mindjárt az pénzt tudakozta, hol az pénz. Neki is megmutatta s mindketten ott hagyták. Hanem tovább is instált azon, hogy az ecclesiára legált bizonyos summát az nemes tanács irremissibiliter adatná az ecclesia kezéhez, mivel obligatoriája vagyon s megis bizonyítja száz emberrel, hogy maga fennszóval, élő nyelvél ígérte és adta az ecclesiában az ecclesia szükségére. Az kik pedig *Czeglédi* urammal ő kegyelmével voltak, azok ugyan tilalmat tettenek javaira négyszáz aranyig, mint liquidum debitumra, melyet megis bizonyítanak jövendőben. Bíró uram relegált az nemes tanácsra s azért akarta az nemes tanácsnak referálni. Deliberatum: Az nemes tanácsot illetvén afféle provisio, az ő temetésére is gondot akar viselni, megüzenvén mind *Czeglédi* uramnak s mind az hadnagynak, sőt minden javaira.

(Kassa város jegyzőkönyveiből.)

¹ A *praedicator*, a kit Wesselényi megvádol, valószínűen *Czeglédi*, a mit az is megerősít, hogy a lutheránus városi jegyző oly hüén írta le a nádor kifakadásait az író ellen.

1667. Die 15. mensis Septembris congregatio diei supplicatorij in curia stb. Azután proponálá nemzeti biró uram: ő kegyelménél s az egész nemes tanácsnál instált volna *Czeglédy calvinista praedikator* uram itt való egész calvinistaság nevével, hogy a nemes tanács compareáljon pro 16. praesentis oskolájokbéli examenére és 23. *comaediabéli* actusokra; azonkívül *theatrumot* engedjen extruálni az utcán, oskolájokon kívül, mivel belől az összegyülemdő sokaság el nem tér és hogy ott az utcát által engedjék rekeszteni, míg a *comaediájok* tart. Arra úgy resolválta magát a nemes tanács: sem az examenre, sem a *comaediára* nem compareálhat a nemes tanács, mert ordinarie csötörtökön 16. sessiójok léssen a nemes tanácsházon s egyszersmind ünnepnapok is, másnap, úgymint pénteken 17. törvényszékek, egyéb gonosz consequentiák eltávoztatására nézve is. A *theatrum* csinálását megengedte ugyan egy napig, nem tovább, de hogy általrekeszék az egész utcát éppen, azt meg nem engedheti; ezt megizenték ő kegyelmének *Czeglédy uramnak*.

(Kassa város jegyzőkönyveiből.)

1667. Die 18. Septembris a magyar praedicatio után stb. Emellett proponálá ezt is biró uram, az elmúlt napokban *Czeglédy calvinista praedikator* uram Gönczy uram calvinista concivis által küldött egy köz subscriptio nélkül való signaturát és czédulát ő kegyelme kezéhez, föl lévén jegyezve, hogy az ő spiritualis forumjokon convincáltatott Parlóczy János concivis ember s egyszersmind elválasztatott feleségétől, azért nemzeti biró uram fogassa meg s a nemes magistratus büntesse meg, mint concivis embert. Arra ilyen válasza volt Gönczy uramnak, azon czédula megolvasása után resignálván és vissza *Czeglédy* uramnak, biró uram ily simplex cédulára meg nem captiváltatja Parlóczit legitimo modo et non foro in competenti convincáltatván semmi processust nem látván; ha elválasztották bizonyos méltó okért, adjanak számot róla, ő dolgok, de nem convincálhatták in ipsorum foro, dictálván mind hazánk törvénye s mind a jus canonicum, jus ecclesiasticum abhorret a sanguine, in criminalibus nem lehetvén birák sohun is, nem condemnálhattak senkit, sententiát sem pronunciólhatnak, azért vétettek, hogy más ember aratásában bocsátották sarlójokat, ha paráznságban tapasztaltatott Parlóczy uram s deferáltatott volna vagy feleségétől vagy mástól a világi magistratus előtt, a kinek egyedül adatott a fegyver kezében, büntetlenül nem maradna, a fegyver is elválasztotta volna feleségétől, kiről megirt Parlóczy uram solemniter protestált nemzeti biró uram előtt, ő akarván in foro seculari prosequálni felesége, úgymint parázna asszony ellen a dolgot.

(Kassa város jegyzőkönyvéből.)

1668. Testamentaria dispositio egregii quondam domini Georgii Doby 1668. stb. Az kassai helvetica gyülekezet praedicatorainak, úgymint *Czeglédi István* uramnak egy hordó bort hagyok, *Kabay Gellérd* uramnak egy hordó bort hagyok, az helvetica gyülekezet scola két mesterének *Lisznyay Pál* uramnak és *Almássy Péter* uramnak egy-egy

hordó bort és kántornak egy átalag bort, az kassai helvetica gyülekezet scolájában való diákok számára hagyok egy hordó bort stb.

(Kassa város titkos levéltárában HH. Dobi. Nr. 2 jelzés alatt.)

1676. die 23. Decembris. *Czeglédiné asszonyom* instantiájára termináltam quindenát Sárköziné Kyss Anna asszonynak, hogy megfizessen ő Kegyelmének fl. 27. 40.

Közli: KEMÉNY LAJOS.

HALOTTI BÚCSUZZATÓ VERSEK,

mellyek irattattak N. Nemes és Nemzetes *Tisza László* úr eltemettetésének alkalmatosságával.

Anno 1771. die 2° Juny.

Timanter képiró akarván festeni
Mások eleiben a gyászt terjeszteni,
Nem tudta Táblára írni s le festeni,
Tsak hijjában kellett magát epszteni.

Itt is a bánatnak örvénye mélységes,
Mellynek festésére nem lesz elégséges
Kép író pennája, sőt a mesterséges
Ékes szóllású nyelv sem lesz tehetséges.

Úgy mint Tisza László urat parentálom,
Ki hamar el múlték mint füst és az álom;
Most e setét boltban érkezve találok,
E nagy czédrus fának esetét tsudálok.

Tisza László úr ez kit mostan siratunk,
Gyászos matériát felette vitatunk,
Zokogó sírástól nem is tágíttatunk,
Emlékezet könyvet kiről majd íratunk.

Erdély országában vette eredetét,
Tisza György attyától Tisza nevezetét,
Egyes fiú ággal tisztelvén nemzetét,
Mind addig terjesztvén szép emlékezetét.

Szállott a Musáknak díszes seregében,
Hol Udvarhely fekszik Küküllő mentében,
Ottan nevelkedvén böltsség kertében,
Böltstse tétettetett s fénylett szép hírében.